Ihmiskaupan kaltainen pakkotyö sekä lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Natalia Ollus, OTT, johtaja
11.9.2019

heuni

THE EUROPEAN INSTITUTE FOR CRIME PREVENTION AND CONTROL, AFFILIATED WITH THE UN

Heuni.fi

- Ehdoilla millä hyvänsä –tutkimus (2011)
- Ravintola- ja siivousalatutkimus ja ohjeistus työnantajille ja rekrytointiin (2013/2014)
- Lumeavioliittojen ja ihmiskaupan väliset linkit (2016)
- Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö yhteisörikoksena ja rakenteellisena ongelmana (2016)
- Laivayhtiöiden rooli ihmiskaupan tunnistamisessa ja ehkäisyssä (2016)
- Ihmiskaupan uhrien auttaminen ja kustannukset Baltian maissa (2017)
- Tuntematon tulevaisuus – ihmiskaupan uhrien auttamislain toimivuus (2018)
- Opas yrityksille ja työnantajille riskienhallintaan erityisesti alihankintaketjuissa (2018)
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa (2019)
- UNODC Issue Paper: Ihmiskaupan ja avioliiton väliset linkt (tulossa)

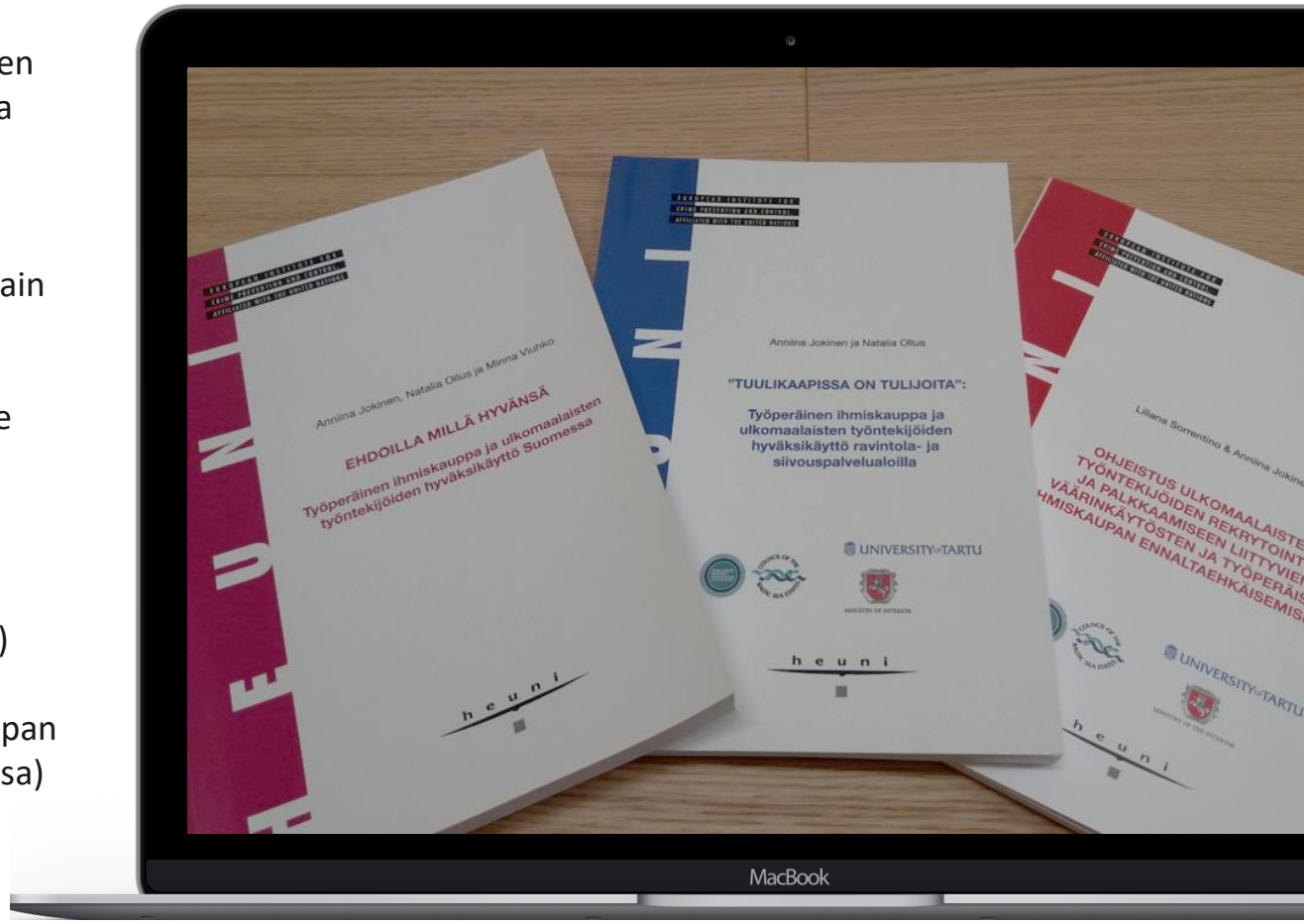

Työolosuhteisiin liittyvä painostus

Palkkojen pidättäminen

Ylipitkät työpäivä

Henkilöllisyystodistuksen poisottaminen

Ei makseta ilta-, ylityö ja viikonloppulisiä

Työntekijän liikkumisen rajoittaminen

Alipalkkaus

Seksuaalinen väkivalta tai sillä uhkaaminen

Ylisuuret tai laittomat rekrytointimaksut

Kanssakäymisen estäminen muiden ihmisten kanssa

Fyysinen väkivalta tai sillä uhkaaminen

Ylisuuret kuljetusmaksut

Harmaa talous ja hyväksikäyttö

Tietoinen hyväksikäyttö

- Hyväksikäyttöön perustuva liiketoimintamalli
- Hyväksikäytöstä saatava huomattava taloudellinen hyöty vääristää kilpailua

Hyväksikäytön mahdollistavat rakenteet

- Riskien ulkoistaminen: pitkät alihankintaketjut, ”pakkoyrittäjyys”, lähetetyt työntekijät
- Työsopimuskäytännöt
- Seuraamusten riittämättömyys

Alihankintaketjuissa tapahtuva hyväksikäyttö

Esimerkki rakennusalalta työperäisestä hyväksikäytöstä

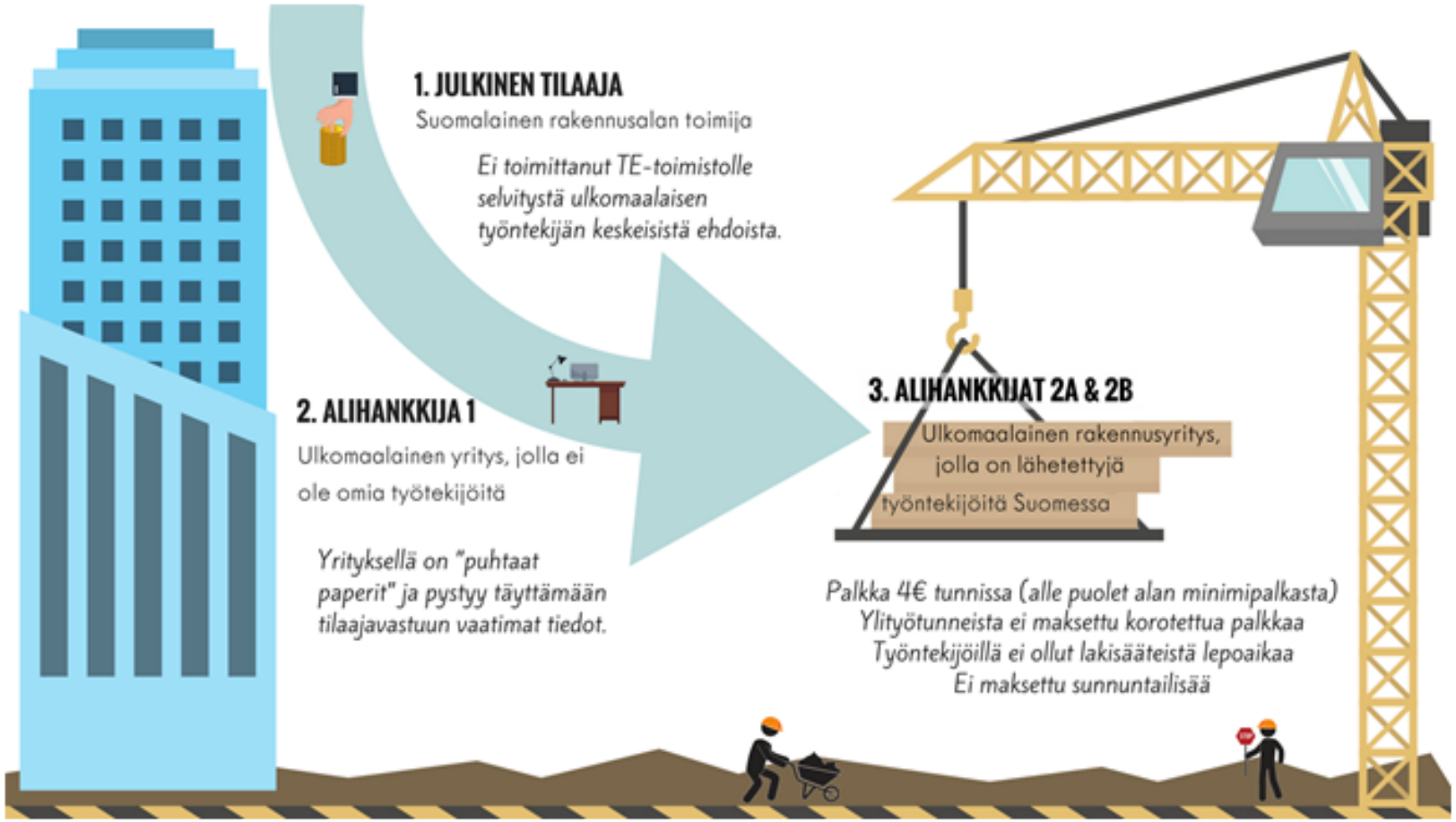

Lähde: Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Toimenpide-ehdotuksia

01 Auttaminen ja rikosprosessi

- Uhrin mahdollisuus jäädä Suomeen rikosprosessin ajaksi.
- Uhrien auttamisen ja rikosprosessin kytköksen heikentäminen →avuntarve ohjaa avunsaantia, ei rikosprosessi.

02 Valvonta

- Työsuojelun ulkomaalaistarkastajien resurssien ja toimivallan vahvistaminen .
- Poliisin erikoistuminen ja resurssien lisääminen.

03 Seuraamukset

- Alipalkkaukseen puuttuminen: kriminalisointi?
- Kiskonnantapaisen työsyrjinnän ja ihmiskaupan nimikkeiden päällekkäisyyden selkiyttäminen

Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa

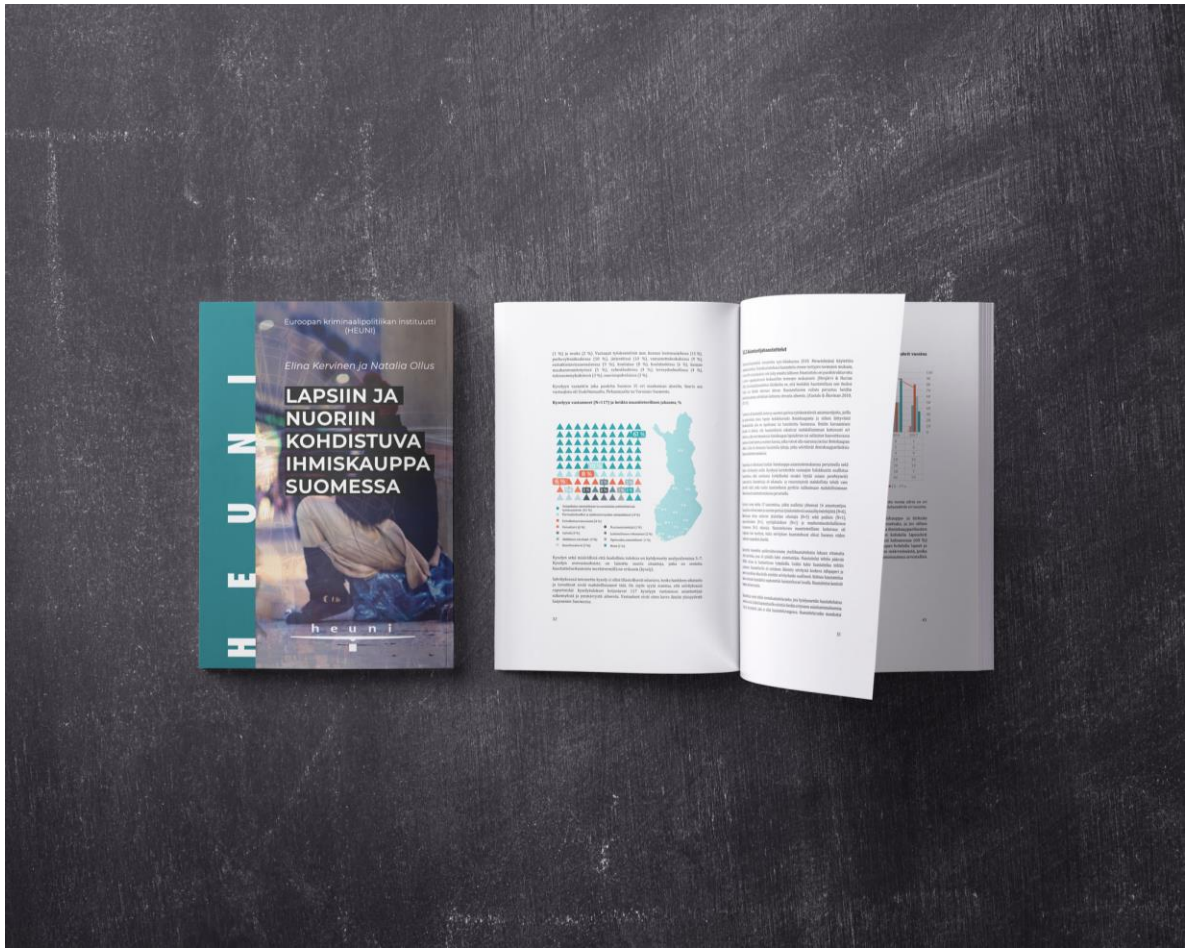

Suomessa tunnistettu seksuaalinen hyväksikäyttö

SUOMESSA UHRIUTUNEET

- Vastikkeellinen seksi, ts. kaupallinen seksuaalinen hyväksikäyttö
- Prostituutioon pakottaminen
- Internetin välityksellä tapahtuva seksuaalinen hyväksikäyttö

ULKOMAILLA UHRIUTUNEET

- Bacha Bazi

Avioliittoon pakottaminen

- Ulkomaille naitettavaksi lähetettävät tytöt
- Ulkomailta alaikäisen vaimon hakevat miehet
- Ulkomailta tulevat pariskunnat, joiden toinen osapuoli on pakotettu avioliittoon ennen Suomeen tuloa

”Kohtaamani alaikäisenä Suomeen tulleet tytöt ovat nk. pakkoavioliitossa, naimisiin on menty pakolaisleirillä tai jo lähtömaassa. Jokunen on ollut raskaana. Kaikki tällaiset kohtaamani nuoret ovat jonkin aikaa Suomessa oltuaan eronneet, he ovat kertoneet olleensa liitossa käskettyinä tai pakotettuina. Tällöin seksi on aina ollut vastentahtoista.” (Kysely)

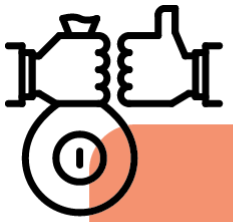

Rikolliseen toimintaan pakottaminen

- Kohdistuu sekä valtaväestöön kuuluviin että ulkomaalaistaustaisiin nuoriin
- Sijoituspaikastaan karkaavat nuoret, päihderiippuvaiset, pikkurikoksia tehneet
- Varkaus- ja näpistysrikoksia, huumeiden välittämistä
- Voi linkittyä seksuaaliseen hyväksikäyttöön

”Tämä on tosi tunnistamaton asia ja hankala, outo asia kaikille ja ihmiset ei tajua mikä kaikki ihmiskauppaa voi olla, vaikka siihen rikolliseen toimintaan pakottaminen.

Siis todella harva todennäköisesti tietää tällaista asiaa. Sitähän tapahtuu hirveästi meidän teinien kohdalla, että pakotetaan pöllimään kaupasta asioita ja pakotetaan [tekemään muita rikoksia].” (Sosiaalityöntekijä)

Mitä asialle pitäisi tehdä?

- Tarvitaan kansallisen tason toimia: **koordinaatiota ja toimintasuunnitelma**.
- Lisäksi **tietoisuutta ihmiskaupasta ja uhrien palveluohjauksesta** tulee vahvistaa.
- **Moniammatillista yhteistyötä** ihmiskaupan uhreina olevien lasten auttamiseksi on lisättävä.

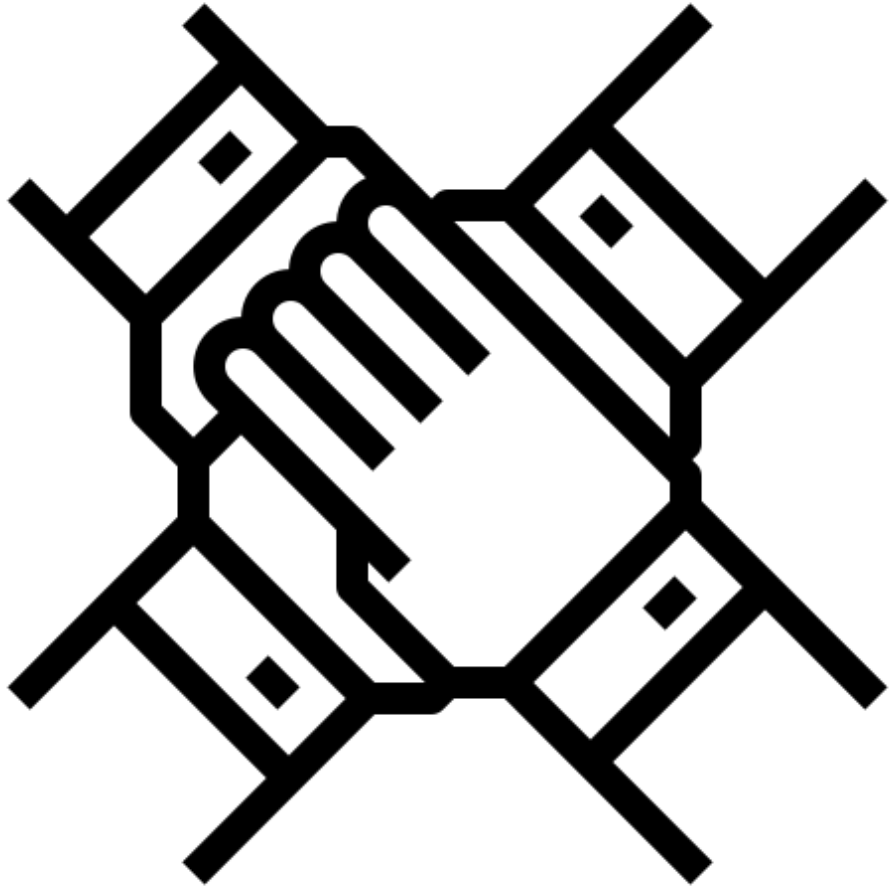

Lisää tietoa

Europeaninstitut
eheuni

@heuni_institute
@NataliaOllus

heuni.fi

natalia.ollus@om.fi